

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора педагогічних наук, професора,
дійсного члена (академіка) Національної академії педагогічних наук України
Неллі Григорівни Ничкало

на дисертаційну роботу **Тетяни Іванівни Стойчик**
«Система управління якістю підготовки конкурентоздатних фахівців у
професійних навчальних закладах»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук
за спеціальністю 13.00.06 – теорія і методика управління освітою
до спеціалізованої вченої ради Д 26.455.03
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
Національної академії педагогічних наук України

З метою здійснення експертизи докторської дисертації Тетяни Іванівни Стойчик «Система управління якістю підготовки конкурентоздатних фахівців у професійних навчальних закладах» нами проаналізовано її зміст, монографію, наукові, науково-методичні, методичні та інші праці за темою дослідження. З урахуванням цього ми дійшли висновку щодо актуальності теми дослідження; методологічної обґрунтованості наукових положень, теоретичних висновків і практичних рекомендацій; наукової новизни, теоретичного і практичного значення та важливості отриманих результатів для науки і практики, повноти висвітлення результатів у публікаціях дослідниці; відповідності дисертаційної роботи нормативно-правовим вимогам та прогностичності результатів наукового пошуку.

Актуальність дисертаційного дослідження.

Наприкінці ХХ — початку ХХІ століття проблема людського капіталу, його формування і розвитку набули планетарного значення. Підготовка висококваліфікованих робітників та інших фахівців стала особливо гострою в усіх секторах економіки нашої держави. За роки незалежності України прийнято дуже багато документів загальнодержавного значення (Указів Президентів, якими затверджувалися Державні програми щодо розвитку професійно-технічної освіти; постанов Верховної Ради України; постанов і розпоряджень Кабінету Міністрів України та інших органів влади). Однак у більшості з них управлінський компонент або був відсутній, або представлений на дуже загальному й нерідко

примітивному рівні. Це спричинило серйозні помилки в реалізації державної політики щодо професійної освіти, що негативно позначилося на професійній підготовці виробничого персоналу.

Передусім наголосимо, що науковий пошук Т.І. Стойчик є першою спробою цілісного аналізу сучасного стану управління якістю підготовки конкурентоздатних фахівців в умовах євроінтеграції.

Аналіз управління якістю підготовки фахівців у закладах професійної (професійно-технічної) освіти (далі – ЗП(ПТ)О) дисертантка спрямовує на виявлення його особливостей в умовах сучасного ринку праці, що уможливило методологічно обґрунтувати необхідність нових підходів до управління якістю підготовки конкурентоздатність фахівців у професійних навчальних закладах.

Дисертаційна праця, що рецензується, характеризується методологічною обґрунтованістю дослідницьких підходів до вивчення предмета дослідження, виявлення, систематизації й опрацювання документальних та літературних джерел, застосуванням комплексу методів, що використовувалися на різних етапах наукового пошуку.

Отже, тема докторської дисертації Т.І. Стойчик є актуальною і перспективною. На нашу думку, цінність цього дослідження полягає в його спрямуванні на цілісне теоретико-методологічне обґрунтування системи управління якістю підготовки конкурентоздатних фахівців у ЗП(ПТ)О з урахуванням особливостей євроінтеграційних процесів. Маємо визнати, що й досі, незважаючи на посилення уваги науковців до вивчення європейського досвіду управління якістю підготовки фахівців різних економічних галузей, ця проблема не була предметом окремого наукового дослідження.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертаційній роботі. Здійснений аналіз змісту рукопису дисертації Т.І. Стойчик дає підстави стверджувати, що наукові положення, висновки і рекомендації, викладені у дисертації, базуються на філософсько-педагогічних ідеях сучасного розуміння професійної (професійно-технічної) освіти (далі – П(ПТ)О), єдності теорії та практики. Поняттєво-термінологічний апарат дослідження методологічно обґрунтовано й визначено з урахуванням

ключових ідей авторської концепції дослідження. Результати наукового пошуку Т.І. Стойчик мають важливе прогностичне значення.

Заслуговує схвалення цілеспрямованість і послідовність авторки в теоретико-методологічному обґрунтуванні системи управління якістю підготовки конкурентоздатних фахівців у ЗП(ПТ)О на різних дослідницьких етапах. На нашу думку, дуже цінним є те, що це дослідження є міждисциплінарним, оскільки вивчення системи управління потребувало інтегрування знань з філософії, соціології, педагогіки і психології праці.

Заслуговує на увагу наскрізний науковий аналіз положень щодо взаємозв'язку освіти з соціально-економічними підсистемами, теорії систем, теорій управління та концептуальних ідей щодо цілісності управлінської діяльності; принципів єдності теорії і практики, що уможливають теоретичне, емпіричне й експериментальне вивчення предметів і явищ з метою розкриття сутності системи управління якістю підготовки конкурентоздатних фахівців у ЗП(ПТ)О; принципів науковості, наступності, взаємозв'язку теорії і практики управління якістю підготовки конкурентоздатних фахівців у ЗП(ПТ)О.

Структура дисертації Т.І.Стойчик є науково обґрунтованою (вступ, п'ять розділів, загальні висновки, список використаних джерел, додатки).

Джерельна база дослідження охоплює 914 найменувань (з них 72 – іноземними мовами), включає монографії, дисертації, статті, законодавчі акти, а також нормативно-правові документи та методичні рекомендації. Вивчення такої широкої літературної і документальної джерельної бази дало змогу дисертантці здійснити авторське обґрунтування окремих положень, що є важливими для теорії і методики управління освітою.

Дисертанткою досить ґрунтовно схарактеризовано стан досліджуваної проблеми у літературних і документальних джерелах; проаналізовано досвід управління якістю підготовки виробничого персоналу в країнах Європейського Союзу; запропоновано авторську концепцію управління якістю підготовки конкурентоздатних фахівців у закладах професійної освіти, теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено модель управління якістю підготовки конкурентоздатних фахівців у цих закладах; виявлено особливості

розвитку соціального партнерства у професійній освіті; визначено критерії та показники оцінювання управління якістю підготовки конкурентоздатних фахівців у ЗП(ПТ)О; підготовлено навчально-методичний комплекс «Управління якістю підготовки конкурентоздатних фахівців у ЗП(ПТ)О».

Т.І.Стойчик цілком виправдано приділяє значну увагу ґрунтовному аналізу змісту базових понять, що є методологічно важливими для вивчення системи управління якістю підготовки конкурентоздатних фахівців у ЗП(ПТ)О. Зокрема, поняття «професійна підготовка» визначається дослідницею як процес навчання, виховання та розвитку майбутнього фахівця, що відповідає сучасним вимогам конкретної професійної діяльності; «конкурентоздатність фахівця» — як здатність відповідати вимогам роботодавця завдяки конкурентним (професійним та особистісним) якостям; «якість професійної підготовки конкурентоздатного фахівця» — як сукупність суттєвих властивостей і характеристик, рівень яких формується в процесі здійснення освітньої діяльності та відповідає потребам споживачів (суспільства, ринку праці, роботодавців, самої особи); «управління якістю підготовки конкурентоздатних фахівців» — як спеціалізований вид управлінської діяльності, що спрямовує і контролює діяльність системи П(ПТ)О не лише стосовно якості результату її діяльності, а й можливостей її досягнення шляхом ефективного використання внутрішнього потенціалу та зовнішніх умов. Вважаємо, що такий підхід дисертантки заслуговує підтримки.

Суттєво поглиблює зміст дисертації кваліфіковане обґрунтування теоретико-методологічних засад системи управління якістю підготовки конкурентоздатних фахівців у закладах професійної освіти. Обґрунтовані здобувачкою теоретичні положення та узагальнення уможливають висновок щодо високого рівня її методологічної зрілості та наукової самостійності.

Оцінка змісту дисертації та її завершеності у цілому. Дисертаційне дослідження Т.І.Стойчик характеризується методологічною обґрунтованістю, цілісністю та логічністю викладеного матеріалу. Структурно дисертаційна робота складається з анотацій українською та англійською мовами, вступу, п'яти розділів, висновків до кожного з них, загальних висновків, списку використаних

джерел до кожного розділу, додатків. Обсяг основного тексту рукопису дисертації відповідає вимогам до докторських habilitation праць.

У першому розділі — «Управління якістю підготовки конкурентоздатних фахівців у закладах професійної (професійно-технічної) освіти як наукова проблема» — викладено теоретичні засади управління якістю підготовки конкурентоздатних фахівців у професійній освіті (визначено основні поняття дослідження (с. 45-53), сутність конкурентоздатності як соціально-економічного явища (с. 54-61), сучасні напрями наукових досліджень з управління якістю підготовки конкурентоздатних фахівців (с. 62-66)); проаналізовано сучасний стан управління якістю підготовки конкурентоздатних фахівців у цих закладах (виклики до якості П(ПТ)О в Україні (с. 67-74), законодавство у сфері П(ПТ)О (с. 75-82), запити практики управління якістю підготовки конкурентоздатних фахівців (с. 83-90)); обґрунтовано положення щодо професійної підготовки конкурентоздатних фахівців в умовах міжнародного освітнього простору (формування вітчизняної системи професійної підготовки в умовах європейської інтеграції (с. 91-98), вплив глобалізаційних процесів на формування професійної підготовки (с. 99-104), Туринський процес «як напрям підвищення рівня професійної підготовки в Україні» (с. 105-111)).

У другому розділі — «Управління якістю професійної підготовки конкурентоздатних фахівців у зарубіжних країнах» — досліджено якість освіти та результативність діяльності закладів професійної освіти і навчання в Європейському Союзі (проаналізовано питання стандартизації в системі професійної освіти і навчання (с. 132-139), схарактеризовано Європейську рамку кваліфікацій для навчання впродовж життя (с. 140-145), систему оцінювання якості професійної підготовки в країнах Європейського Союзу (с. 146-150)); висвітлено проблему трансформації зарубіжних систем професійної освіти і навчання в умовах глобалізації (с. 151-159), парадигмальний підхід до управління якістю професійної підготовки (с. 160-168), інтеграційно-комунікативний вимір інформаційно-освітнього простору закладу професійної освіти і навчання (с. 169-178)); розглянуто конкурентоспроможність зарубіжних систем професійної освіти і навчання (особливості національних систем професійної підготовки

конкурентоздатних фахівців (с. 179-187), вимоги ринку праці до компетентностей фахівців у зарубіжних країнах (с. 188-196), міжнародні освітні проекти як засіб професійної підготовки конкурентоздатних фахівців (с. 197-203)).

У третьому розділі — «Управління якістю професійної підготовки конкурентоздатних фахівців в умовах сучасного ринку праці» — розглянуто якість підготовки фахівців (формування сучасного ринку праці (с. 227-231), взаємодію суб'єктів на ринку праці (с. 232-239), досліджено діяльність роботодавців, регіональних рад стейкхолдерів професійної освіти з підвищення якості підготовки конкурентоздатних фахівців (умови формування соціального партнерства (с. 247-257), соціальну взаємодію у забезпеченні якості П(ПТ)О (с. 258-264), а також взаємодію регіональних, локальних і галузевих ринків праці та ЗП(ПТ)О (с. 265-271)); обґрунтовано особливості управління якістю підготовки фахівців в умовах євроінтеграційних процесів (розглянуто інтеграційний процес як об'єкт управління якістю професійної підготовки конкурентоздатних фахівців (с. 272-279), схарактеризовано особливості управління якістю професійної підготовки в умовах інтеграційних процесів (с. 280-288), визначено показники і критерії оцінювання якості професійної підготовки в умовах інтегрованого навчання (с. 289-297)).

У четвертому розділі — «Авторська концепція управління якістю підготовки конкурентоздатних фахівців у закладах професійної (професійно-технічної) освіти» — розкрито концептуальні основи управління якістю підготовки (висвітлено зміст авторської концепції (с. 327-335), прогностичну модель управління професійною освітою в освітньому кластері (с. 336-344)); змодельовано систему управління якістю підготовки (проаналізовано теоретичні засади обґрунтування і розроблення моделей у наукових дослідженнях (с. 345-350), схарактеризовано авторську систему моделювання управління якістю підготовки конкурентоздатних фахівців у ЗП(ПТ)О (с. 351-355), обґрунтовано модель системи управління якістю підготовки конкурентоздатних фахівців у ЗП(ПТ)О (с. 356-366)); проаналізовано технології реалізації концепцій управління якістю підготовки та критерії оцінювання ефективності (розглянуто технологізацію професійної освіти та її стан, проблеми забезпечення, перспективи

(с. 367-375), обґрунтовано критеріальний підхід до оцінювання ефективності підготовки фахівців (у ЗП(ПТ)О, на виробництві, у неформальній/інформальній освіті) (с. 376-382); досліджено проблему професійної орієнтації та технології планування професійного розвитку і кар'єри як базису забезпечення підготовки конкурентоздатного фахівця (с. 383-391)).

У п'ятому розділі — «Дослідно-експериментальна перевірка ефективності системи управління якістю підготовки конкурентоздатних фахівців у закладах професійної (професійно-технічної) освіти» — висвітлено методика проведення експериментальної роботи щодо управління якістю підготовки конкурентоздатних фахівців у ЗП(ПТ)О (с. 418-423), динаміку результатів управління якістю підготовки конкурентоздатних фахівців у ЗП(ПТ)О (с. 424-434), проаналізовано запити роботодавців щодо вимог до кваліфікації педагогічного персоналу у ЗП(ПТ)О (с. 435-442).

Розглянуто питання партнерства бізнесу та професійної освіти (обґрунтовано сутність освітнього кластера та його місце в соціальному партнерстві (с. 443-449), модель партнерства бізнесу та закладів професійної освіти різних типів у забезпеченні якості підготовки конкурентоздатних фахівців на засадах менторства (с. 450-458), проаналізовано значення інформаційно-комунікаційних технологій в забезпеченні ефективного управління якістю підготовки конкурентоздатних фахівців (с. 459-465)); здійснено прогностичне обґрунтування розвитку системи управління якістю підготовки конкурентоздатних фахівців у ЗП(ПТ)О (викладено концепцію застосування хаб-технологій в управлінні якістю підготовки конкурентоздатних фахівців (с. 466-474), методика управління якістю підготовки конкурентоздатних фахівців в умовах застосування хаб-технологій (с. 475-484), обґрунтовано положення щодо діджиталізації як складової розвитку сучасного освітнього середовища ЗП(ПТ)О (с. 485-493)).

Ми не випадково конкретно схарактеризували результати наукового пошуку відповідно до визначених дослідницьких завдань і навіть навели сторінки. Тетяні Іванівні Стойчик притаманні соціальна відповідальність за результати своєї науково-педагогічної діяльності, а також дисципліна наукової думки. Саме ці

особистісні якості дослідниці сприяли формуванню її потужної мотивації на досягнення високої наукової планки.

Наукова новизна та достовірність наукових положень, обґрунтованих за результатами дослідження Т.І. Стойчик, полягають у наступному: вперше розроблено й теоретично обґрунтовано концепцію управління якістю підготовки конкурентоздатних фахівців у ЗП(ПТ)О, провідна ідея якої полягає в ефективному використанні внутрішнього потенціалу забезпечення якості П(ПТ)О та зовнішніх умов впливу на якість П(ПТ)О, що сприяє підвищенню якості підготовки фахівців у ЗП(ПТ)О; уточнено зміст понять «конкурентоздатний фахівець», «управління якістю підготовки конкурентоздатних фахівців у ЗП(ПТ)О»; розкрито теоретичні основи управління якістю підготовки конкурентоздатних фахівців у ЗП(ПТ)О; визначено й обґрунтовано поняття «система управління якістю підготовки конкурентоздатних фахівців».

Дослідницею обґрунтовано, спроектовано та експериментально перевірено модель управління якістю підготовки конкурентоздатних фахівців у ЗП(ПТ)О, що охоплює такі блоки: методологічний (парадигми освіти, закономірності, принципи); змістово-процесуальний (етапи, форми, методи, навчально-методичний супровід, умови формування колективу здобувачів освіти та професійної компетентності майбутніх фахівців); критеріально-діагностичний (складники, критерії, рівні професійної компетентності конкурентоздатних фахівців); обґрунтовано педагогічні умови участі соціальних партнерів у забезпеченні якості підготовки конкурентоздатних фахівців у ЗП(ПТ)О; застосування хаб-технологій в управлінні якістю підготовки конкурентоздатних фахівців у ЗП(ПТ)О шляхом формування ефективних технологічних платформ, що сприяє інноваційному розвитку ЗП(ПТ)О та реалізації парадигми партнерсько-корпоративних відносин.

Подальшого розвитку дістали положення щодо: діджиталізації як складової розвитку сучасного освітнього середовища; формування освітнього кластера як форми соціального партнерства; забезпечення якості підготовки конкурентоздатних фахівців.

Наукові положення, висновки і рекомендації, запропоновані Т.І. Стойчик за результатами дисертаційного дослідження, мають незаперечну наукову новизну, теоретичне і практичне значення. Вони потрібні управлінцям на міністерському та обласних рівнях, а також керівникам закладів професійної освіти, фахівцям, які опікуються проблемами управління персоналом на виробництві.

Значення отриманих дослідницьких результатів для науки і практики освітньої діяльності. Вважаємо, що досить високий рівень наукової цінності мають теоретичні ідеї й висновки Т.І. Стойчик, на основі яких під її керівництвом розроблено та впроваджено в професійну підготовку фахівців: положення про експериментальну роботу, про міжнародну діяльність, про профорієнтаційний центр, про дистанційне навчання, про стажування педагогічних працівників в умовах виробництва, про молодіжний центр, про електронну бібліотеку, про рейтингове оцінювання діяльності педагогічних працівників. Важливу практичну цінність має авторський навчально-методичний комплекс «Управління якістю підготовки конкурентоздатних фахівців у ЗП(ПТ)О», що охоплює: 2 навчально-контролюючі та діагностичний комплекси (у співавторстві); 2 навчальні посібники для здобувачів освіти ЗП(ПТ)О (у співавторстві); комплексне методичне забезпечення майстерень, кабінетів і лабораторій; науково-методичні рекомендації; 7 методичних рекомендацій (у співавторстві), а також державний стандарт П(ПТ)О з професії «Люковий» (у співавторстві); підручник та навчально-практичний збірник (у співавторстві); 4 навчальні макети; навчальні анімаційні та 3-D фільми; мобільний додаток доповненої реальності; 6 тренінгових програм (у співавторстві).

Дисертанткою одноосібно розроблено модель управління якістю підготовки конкурентоздатних фахівців у ЗП(ПТ)О, технологію індикаторно-інструментального оцінювання ефективності управління якістю підготовки конкурентоздатних фахівців у ЗП(ПТ)О; методику застосування хаб-технологій для реалізації партнерсько-корпоративних відносин.

Повнота висвітлення основних наукових результатів у публікаціях авторки. З метою розв'язання визначених дослідницьких завдань Т.І.Стойчик опрацьовано 914 літературних та документальних джерел, з яких 72 —

іноземними мовами. Основні результати дослідження висвітлено у 69 одноосібних публікаціях, із них: 1 монографія, 22 статті у провідних наукових фахових виданнях України у галузі педагогіки та наукових періодичних виданнях (з них 9 — у виданнях, розміщених у міжнародних наукометричних базах), 8 статей у періодичних наукових виданнях іноземних держав, 11 статей у фахових періодичних виданнях, 27 статей і тез у збірниках наукових праць і матеріалах конференцій; 2 навчальні посібники у співавторстві; 1 підручник (з грифом МОН України); 2 монографії у співавторстві. Впродовж багатьох років Т.І.Стойчик публікує статті у журналі «Професійно-технічна освіта» (з 2018 року — «Професійна освіта».

Відповідність автореферату основним положення дисертації. В авторефераті викладено основні положення дисертації. Зміст автореферату відповідає змісту дисертації й відображає результати цінного для теорії і практики наукового дослідження.

Дискусійні положення, побажання і зауваження щодо змісту дисертації. Позитивно оцінюючи результати наукового пошуку Т.І.Стойчик, привернемо увагу до дискусійних положень і висловимо побажання та окремі зауваження:

1. Систему управління якістю підготовки конкурентоздатних фахівців у професійних навчальних закладах Т.І.Стойчик досліджує у зв'язку з ринком праці, і це дуже добре. Водночас зауважимо, що теоретичний аналіз цього аспекту досліджуваної проблеми доцільно здійснювати у контексті теорій ринку праці, а саме: групи теорій ринкових і групи теорій гуманістичних; групи теорій соціально-культурних; групи теорій інституціональних; групи теорій географічних; групи теорій психологічних.

До цього додамо також доцільність здійснення аналізу ринку праці як педагогічної категорії, а не лише як економічної, фінансово-господарської. Дисертантка цією можливістю не скористалася.

2. У другому розділі дисертації висвітлено досить широку палітру зарубіжного досвіду з різних аспектів трансформації зарубіжних систем професійної освіти і навчання в умовах глобалізації (наприклад, узагальнено досвід стандартизації у країнах Європи і Америки та ін.). Безумовно, це цікаво,

але надзвичайно широко, що унеможливило поглиблений якісний і кількісний аналіз стану управління якістю підготовки конкурентоздатних фахівців.

3. Позитивно оцінюючи міждисциплінарність наукового пошуку Т.І.Стойчик та її прагнення до якомога ширшого аналізу й використання матеріалів з інших галузей наукового знання, зазначимо, що такий підхід не завжди є виправданим. Наприклад, до першого параграфа другого розділу включено таблицю 2.3 «Напрями розвитку країн ЄС» (стор. 157), що охоплює чотири напрями: Безпечна та надійна Європа; Процвітаюча і стійка Європа (до речі, треба «стала»); Соціальна Європа; Сильна Європа на світовій арені. На нашу думку, це досить широкий політичний і політологічний напрям, що опосередковано стосується теми докторської дисертації Т.І.Стойчик. Це також стосується досить розлогого аналізу поняття «парадигма» від 60-х років минулого століття, починаючи з праці Т. Куна «The Structure of Scientific Revolutions», виданій Чиказьким університетом у 1962 році.

4. Дисертантка не завжди критично оцінює окремі явища на міжнародному рівні, що пропагуються і впроваджуються через проекти Європейського Союзу, наприклад, Туринський процес – проєкт Європейського фонду освіти, про який дослідниця пише в першому розділі. Тут виникають запитання: Чи існували вимоги Туринського процесу? Чи «процес» може вимагати? Що дав цей процес профтехосвіті України. Напевно, допоміг зібрати цінні статистичні данні по всіх областях України для невідомих цілей зарубіжних організацій. У зв'язку з цим зазначимо, що критичне мислення докторанта — надзвичайно важлива умова методологічного зростання.

5. Безумовно, авторська модель управління якістю підготовки конкурентоздатних фахівців у ЗП(ПТ)О є цінним «науковим продуктом» (стор. 362). На нашу думку, структура моделі перевантажена великими блоками (наприклад, умови формування професійної компетентності фахівців за трьома блоками: організаційно-методичний супровід; умови; організаційно-методичний супровід). Вважаємо, що цей блок моделі варто було б схарактеризувати покомпонентно на рівні якісного аналізу.

6. У п'ятому розділі систематизовано цінні дослідницькі матеріали щодо експериментальної перевірки ефективності моделі управління якістю підготовки конкурентоздатних фахівців у ЗП(ПТ)О. Заслужують на схвалення методика проведення експерименту та науково-обґрунтована, ретельна й науково сумлінна його реалізація. Що ж стосується параграфа 5.2. «Партнерство бізнесу та професійної (професійно-технічної) освіти», зокрема 5.2.1 «Освітній кластер як форма соціального партнерства», то його варто було б перенести до третього розділу. Цей важливий дослідницький матеріал не є логічним після узагальнення результатів формульованого етапу й перед прогностичним обґрунтуванням розвитку системи управління якістю підготовки конкурентоздатних фахівців у ЗП(ПТ)О.

7. Т.І.Стойчик піддалася спокусі надмірного використання кальок з англійської мови (наприклад, «фріланс» активно розвивається в Україні (стор. 234), глокалізація (стор.170) та інші).

8. Ознайомлення з додатками до дисертації викладеними на 373 сторінках дозволило дійти висновку, що більшість з них є цінними не лише для дослідження здійсненого Т.І. Стойчик, а й для інших дослідників, які в майбутньому будуть досліджувати цю надзвичайно актуальну проблему. Поряд з цим маємо зазначити, що вони перевантажені додатковими інформаційними і статистичними матеріалами, які дуже віддалено й опосередковано пов'язані з досліджуваною проблемою.

Висловлені нами побажання і зауваження не впливають на зниження загальної високої оцінки результатів докторського дослідження Т.І. Стойчик. Безумовно, вони мають рекомендаційний характер і спонукають до творчої дискусії, без якої неможливий науковий поступ.

Здійснена нами наукова експертиза дає підстави кваліфікувати докторську працю Т.І. Стойчик як фундаментальне наукове дослідження, результати якого є важливими не лише для професійної педагогіки, теорії і методики професійної освіти, а й мають соціально-економічне значення. Адже підготовка конкурентоздатного виробничого персоналу у закладах професійної освіти впливає на формування людського капіталу нашої держави.

Загальний висновок. Докторська дисертація Тетяни Іванівни Стойчик «Система управління якістю підготовки конкурентоздатних фахівців у професійних навчальних закладах» є фундаментальним, самостійним, цілісним, завершеним науковим дослідженням, результати якого мають соціально-економічне значення і є прогностичними. Обґрунтовані дисертанткою теоретичні висновки і практичні рекомендації є науково обґрунтованими й мають важливе значення для подальшого розвитку професійної (професійно-технічної) і фахової передвищої освіти.

За рівнем наукової новизни, теоретичного і практичного значення отриманих результатів дисертаційна робота «Система управління якістю підготовки конкурентоздатних фахівців у професійних навчальних закладах» відповідає пунктам 9, 10, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24.07.2013 р. (зі змінами), а її автор – Тетяна Іванівна Стойчик – заслуговує присудження наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.06 — теорія і методика управління освітою, 01 «Освіта/Педагогіка».

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
дійсний член (академік) НАПН України,
академік-секретар
Відділення професійної освіти
і освіти дорослих НАПН України

Ничкало Н.Г.

м. Київ

9 квітня 2021 р.

Власноручний підпис *Ничкало Н.Г.*
стверджую
Начальник загального відділу
Національної академії педагогічних
наук України *Константинов*